

Ju-Jutsu NØDVÆERGE

Nødværgeretten giver retningslinier for i hvilket omfang man lovmæssigt må bruge selvforsvar

Nedenstående giver lovteksten og beskriver nærmere hvorledes den skal forstås.

Husk, at lovteksten er den gældende og at nedenstående beskrivelse kun kan være og kun er vejledende.

Straffelovens §13, der er delt i 3 stykker, siger i stk. 1:

Handlinger foretagne i nødværge er straffri, for så vidt de har været nødvendige for at modstå eller afværge et påbegyndt eller overhængende uretmæssigt angreb og ikke åbenbart går ud over, hvad der under hensyn til angrebets farlighed, angriberens person og det angrebne retsgodes betydning er forsvarligt.

A. Stk. 1 giver kun ret til at anvende magt overfor uretmæssige angreb. Nødværge kan således ikke anvendes overfor lovlig anholdelse. At et angreb er uretmæssigt, vil sige, at det er retsstridigt. Derimod kræves ikke, at angrebet skal kunne tilregnes angriberen. Man har derfor tillige ret til nødværge overfor børn, berusede personer, sindssyge og åndssvage. Som regel vil der ikke foreligge nogen tvivl om hvor vidt et angreb er ulovligt eller ej, f.eks. har man ret til med magt at fjerne en påtrængende betler der sætter foden ind mellem dør og dørkarm.

På samme vis er nødværge berettiget overfor en beruset mand som griber fat i en og evt. fremkommer med trusler.

B. Det er tilstrækkeligt, at det uretmæssige angreb er overhængende. Overhængende må ikke tolkes for snævert. Det er tilstrækkeligt, at angrebet kan siges med sikkerhed at være truende. Man har således ikke nødt til at afvente et angreb, før man sætter ind med sit forsvar.

Dette er en indlysende fordel, da man ofte vil have betydeligt nemmere ved at klare sig, når man således kan afværge angrebet allerede i starten. Det er dog en forudsætning, at der efter de foreliggende omstændigheder virkelig er tale om et overhængende angreb, således, at det ud fra en fornuftig bedømmelse er ganske givet, at et angreb er truende.

Dette vil bl.a. fremgå af angriberens hele holdning (angrebsstilling, bevægelser, bevægning m.m.) og udtalelser (trusler).

C. Ikke alene overfor uretmæssig angreb på person, men også over for angreb på genstande og fast ejendom er nødværge lovligt. En mand, der tager en sten op i den hensigt at ville knuse en rude i ens ejendom, kan hindres om nødvendigt med nødværge. Også overfor andre former for hærværk vil der i henhold til dette være nødværgeret.

En grundejer vil i henhold til nødværgeretten kunne anvende en vis magt for at hindre, at uvedkommende personer ulovligt færdes på hans ejendom.

D. Nødværge kan udøves ikke blot til forsvar for egen person og egne ejendele, men også til forsvar til fordel for andre. Bliver således en dame forulempet på gaden, kan enhver hjælpe hende evt. under anvendelse af magt. Ser man en eller flere personer øve hærværk på anden mands ejendom, har man ret til at skride ind overfor dette om nødvendigt ved at anvende magt.

E. Forsvaret skal nøje afpasses efter hvad der er forsvarligt, idet der skal tages hensyn til angrebets farlighed, angriberens person og det angrebne retsgodes betydning. Heraf følger, at det er forskelligt i forskellige tilfælde, hvor effektivt man må gå til værks. Overfor livsfarlige angreb er det berettiget at anvende meget kraftige midler, såfremt de er nødvendige for at afværge sådanne angreb. Overrasker man en indbrudstyv, og denne optræder på en truende måde med noget, der ligner en pistol, må man naturligvis have ret til udøve ovenikøbet vidtrækkende nødværge, selvom det bagefter viser sig, at tyven kun truede med en pibe eller lignende, idet man selvfølgelig ikke kan kræve en nøjagtig undersøgelse af våbnets art, da man derved i virkeligheden gør nødværgeretten illusorisk.

Kraftige forsvarshandlinger er ligeledes berettiget ved angreb eller forsøg på angreb, hvorved store samfundsværdier sættes på spil, f.eks. ildspåsættelse og togafsporing.

Derimod kan der ikke anvendes kraftige nødværgehandlinger af en grundejer, der vil hindre ulovlig passage over sin grund. Nogen større skade vil der nemlig i reglen næppe ske ved sådan passage. Hvis imidlertid den person, som grundejeren lempeligt søger at fjerne, går over til direkte voldshandlinger, vil grundejeren nu være berettiget til at anvende kraftigt nødværge alt efter angrebets art.

Det er ikke alene angrebets farlighed og det angrebne retsgodes betydning der skal tages hensyn til, men også til angriberens person. Denne må ikke udsættes for større skade end

fornødent for at afværge angrebet. Dette indebærer, at der også skal tages hensyn til angriberens fysik og alder. Også overfor berusede personer bør der udvises varsomhed i magtanvendelse, selv om deres angreb er nok så ulovligt, såfremt angrebsmåden og det angrebne retsgodes betydning gør det muligt at udvise sådan forsigtighed.

F. Har man anvendt magt for at afværge et uberettiget angreb, bør man ikke såfremt tilfældet kommer for politi og domstol, søge at "pynte på det" ved at forklare, at man egentlig ikke har foretaget sig noget. Mange forsøger ofte at bortforklare deres nødværgehandlinger i den fejlagtige tro, at de ikke har ret til at anvende magt.

Dette er der imidlertid ingen grund til forudsat den anvendte nødværge er nøje afpasset efter straffelovens §13 stk.1. Dette er imidlertid ikke altid nemt. Det kan ske, at man pga. skræk eller ophidselse kommer til at gå for vidt i sit forsvar. Angrebet vil ofte komme ganske pludseligt, således at man ikke har tid til overvejelser. Skal forsvaret være effektivt, skal der reageres straks.

G. Dette forhold er der netop taget hensyn til i straffelovens §13 stk.2:

Overskrider nogen grænserne for lovligt nødværge, bliver han dog straffri, hvis overskridelsen er rimeligt begrundet i den ved angrebet fremkaldte skræk eller ophidselse.

Bemærk, at den skræk eller ophidselse der er tale om, skal skyldes selve angrebet og ikke andre ting som f.eks. antiparti, beruselse eller lign. Også den der i henhold til nødværgeretten hjælper en anden i forsvaret mod et ulovligt angreb vil i påkommende tilfælde kunne påberåbe sig §13 stk. 2.

H. I §13 stk. 1 og 2, er der navnlig tænkt på sådanne afværgende magtanvendelse, men under visse forhold kan der også blive brug for tvingende magtanvendelse, f.eks. ved anholdelse.

Denne udøves i overensstemmelse med nødværgeretten, i det §13 stk. 3 fastsætter følgende:

Tilsvarende regler finder anvendelse på handlinger, som er nødvendige for på retmæssig måde at skaffe lovlige påbud adlydt, iværksætte en lovlig pågribelse eller hindre en fanges eller tvangsanbragt persons rømning.

Det vil sige, at tvingende magtanvendelse som efter en rimelig bedømmelse må anses for nødvendig for på retmæssig måde at skaffe lovligt påbud adlydt, iværksætte en anholdelse eller hindre en flugt, er lovlig, når de ikke åbenbart går ud over, hvad der, under hensyn til forholdets farlighed, lovovertræderens person og det pågældende retsgodes betydning, er forsvarligt.

Denne bestemmelse tager ikke alene sigte på offentlige myndigheder, men også private borgere, når disse - som regel dog undtagelsesvis - udøver tvingende magtanvendelse i det offentliges interesse. Den private anholder har dog pligt til at aflevere den anholdte til politiet. I de fleste tilfælde vil en anholdelse foregå uden kamp, men kan den ikke gennemføres uden, må nødværgerettens bestemmelser tages i betragtning, og jo større modstand, der ydes, des større handlefrihed får anholderen. Idet dennes magtanvendelse nu tillige skal bedømmes som forsvar mod angreb på egen person, dvs. nødværge efter §13 stk. 1.

Hvad enten der nu er tale om aktiv eller passiv modstand må det erindres, at der ikke må gås hårdere frem end nødvendigt for at bryde modstanden i det lovlige nødværge. Dette forudsætter en nøje afpasning af den anvendte magt efter den øjeblikkelige situation! En sådan afpasning kan bedst foretages når udøveren af nødværgen er nøje fortrolig med et selvforsvarssystem, der spænder over en stor skala - fra det mere lempelige til det allerkraftigste.